

1 priedas

EDUKACINĖS PROGRAMOS APRAŠO FORMA

Programos pavadinimas	Edukacinė programa „Sukurk knygelę neregiumi vaikui“
Programos rengėjas (-ai) (skyrius, pareigos, vardas, pavardė)	Audronė Gendvilienė, Lietuvos aklųjų bibliotekos Informacinių išteklių skyriaus vyresnioji bibliotekininkė tiflotyrai
Informacija apie programos rengėją (patirtis, išsilavinimas ir kt.)	Programos rengėja Audronė Gendvilienė turi ilgametę patirtį, populiarinant liečiamąsias knygas Lietuvoje. Tarptautinių projektų „Tactus“ ir „Typhlo and Tactus“ (2003–2009) koordinatore Lietuvos aklųjų bibliotekoje. Nuo 2006 m. koordinuoja atranką knygų, teikiamų tarptautiniams konkursams „Typhlo and Tactus“. 2007 m. dalyvavo „Typhlo and Tactus“ tarptautinės vertinimo komisijos darbe Dižono mieste, Prancūzijoje. Apie neregiumams vaikams skirtas iliustracijas konsultuoja Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos studentus, atliekančius ikispauštuvinių darbų praktiką, taip pat Vilniaus dizaino kolegijos studentus, rengiančius diplominius darbus taktilinių knygų tema. Konsultavo VDA doktorantę Dijaną Raudonienę, jai rengiant disertaciją „Grafinis atvaizdas, skirtas aklam suvokėjui“. Išsilavinimas: Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija, architektūra (1980), Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokykla, suaugusiųjų skyrius (1991); anglų kalbos filologijos bakalauro laipsnis ir vertėjo profesinė kvalifikacija, Vilniaus universitetas (2009).
Kontaktai	Lietuvos aklųjų biblioteka, Skroblų g. 10, Vilnius. Tel. 8 683 06 267, el. p. a.gendviliene@labiblioteka.lt ; edukacijos@labiblioteka.lt

BENDRA INFORMACIJA APIE EDUKACINĘ PROGRAMĄ

Dalyvių amžius / klasė	Suaugusieji dalyviai: bibliotekų darbuotojai, mokytojai, darželių auklėtojai (kurių klasėse ir grupėse vaikai, turintys regos sutrikimų, mokosi itraukiai). Taip pat edukacija tinka sutrikusios regos vaikų tėvams, grafinio dizaino, knygų leidybos, meninių specialybių studentams, dėstytojams, savanoriams.
Grupės dydis	Iki 15 žmonių
Trukmė	3 val. 20 min.
Pritaikymas neįgaliesiems	Edukacija tinka silpnaregiams, neregiumams, fizinę negalią turintiems suaugusiems.
Edukacinės programos anotacija (trumpas edukacijos turinio aprašymas)	Edukacijos tikslas – supažindinti dalyvius su liečiamosiomis knygomis, skirtomis sutrikusios regos (neregiumams ir silpnaregiams) vaikams ir sukurti tokio tipo iliustraciją savo rankomis. 1. Supažindinama su pojūčiais, kuriais neregiumai suvokia pasaulį (klausos, lytėjimo). Pristatoma reljefinių iliustracijų neregiumams nauda (žemėlapių, piešinių, meno kūrinių). Pereinama prie liečiamųjų knygų, kurios neregiumus supažindina su supančia aplinka,

	<p>konkrečia pamokoje dėstoma tema. Apžvelgiami liečiamųjų iliustracijų gaminimo būdai, medžiagos, temos, spalvinis kontrastas, knygų įrišimas, suteikiama informacija apie tinkamiausius šriftus silpnaregiams. Demonstruojami liečiamųjų knygų pavyzdžiai (dalyviai užrištomis akimis knygas tyrinėja rankomis).</p> <p>2. Pristatomas Brailio raštas. Dalyviai užrašo trumpą tekstą Brailio raštu. Šie tekstai bus naudojami kuriant iliustracijas.</p> <p>3. Trečia edukacijos dalis skiriama savarankiškam darbui, sukurti liečiamąją iliustraciją (ilustracijas) pagal dalyvių papasakotą istoriją. Medžiagomis aprūpina biblioteka.</p>
<p>Edukacinės programos temos ir potėmės (pildoma, jei edukacinę programą sudaro daugiau nei viena tema)</p>	<p>1. Supažindinama su liečiamųjų ugdymo(si) priemonių neregiamis – planų, kalendorių, reljefiškai iliustruotų knygų – pavyzdžiais. Pristatomos liečiamųjų iliustracijų kūrimo ypatybės.</p> <p>2. Supažindinama su Brailio raštu.</p> <p>3. Praktinis darbas, kuriant liečiamąją iliustraciją. Edukacijos metu dalyviai sukuria 2–3 iliustracijas ir knygos viršelį, įriša.</p>

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, SIEKTINI REZULTATAI

<p>Tikslas (esminis edukacinės programos tikslas, ko siekiama edukacine programa)</p>	<p>Supažindinti su neregijų pasauliu, kad edukacijos dalyviai, gavę žinių, galėtų savarankiškai sukurti taktilinę knygą. Siekiama, kad edukacijos dalyviai sužinotų apie liečiamųjų ugdymo(si) priemonių paskirtį ir naudą, neregius ir silpnaregius supažindinant su supančia aplinka, mokant naujų žodžių, sąvokų ir juos atitinkančių vaizdinių, taip pat apie taktilinių knygų skaitymo naudą lavinant smulkiąją motoriką. Pabrėžiama liečiamųjų knygų nauda mokant blogai matančius ir nematančius vaikus Brailio rašto.</p>
<p>Uždaviniai (suformulavus ugdymo tikslą, numatomi uždaviniai, kurie nusako, kaip šio tikslo bus siekiama)</p>	<p>Suteikti teorinių žinių ir praktinių įgūdžių, reikalingų sukurti liečiamąją ugdymo(si) priemonę – taktilinę knygą.</p>
<p>Rezultatai (kokių įgūdžių, žinių įgis ir kokias kompetencijas lavins edukacijos dalyviai)</p>	<p>Edukacijos dalyviai įgis teorinių žinių ir praktinių gebėjimų, reikalingų savarankiškai kurti liečiamąsias knygas, išmoks parinkti tinkamą šriftą, tinkamas medžiagas, supras apie Brailio rašto svarbą, išmoks sukurti viršelį ir įrišti knygą. Dalyviai ugdys atjautą ir supratimą apie sutrikusios regos asmenis. Galutinis rezultatas – edukacijos dalyvių sukurta liečiamoji knyga pasirinkta tema.</p>

METODINĖ INFORMACIJA APIE PROGRAMĄ

<p>Priemonės ir kaštai (kokios priemonės reikalingos edukacinio užsiėmimo metu, pavyzdžiui, projektorius, popierius, žirklys, dėlionės, rašikliai ir pan. Įvardinama)</p>	<p>Kartonas, spalvotas popierius, žirklys, klėjai, pieštukai, flomasteriai, Brailio raštui tinkamas popierius, audinių atraižos, adatos, kartono lapų įrišimui – skylamušiai ir virvelės, raiščiai akims užsirišti.</p> <p>Kaina vienam dalyviui: 0 eurų.</p>
--	---

<p><i>programos sąnaudų kaina vienam dalyviui)</i></p>	
<p>Mokymo(si) metodai (<i>įvardyti mokymo(si) metodus, naudojamus edukaciniėje programoje, siekiant edukacinės programos tikslo ir įgyvendinant uždavinius</i>). <i>Pastaba: patariama pildyti užpildžius programos eigą</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Įvadinis pranešimas apie pojūčius, kuriais neregiai suvokia pasaulį (klausos, lytėjimo) ir neregiam tinkamas iliustracijas. 2. Simuliacijos metodas – bandymas atpažinti iliustracijas užrištomis akimis. Dalyviai užrištomis akimis tyrinėja iliustracijas, dalijasi įspūdžiais. 3. Trumpa informacija apie Brailio raštą, kokie rašymo juo ypatumai. Edukacijos dalyviai parašo trumpą tekstą Brailio raštu su grifeliais, lentelėmis, rašomąja Brailio rašto mašinėle. 4. Praktinis žinių taikymas. Knygų kūrimo dirbtuvės iš bibliotekos pateiktų medžiagų.
<p>Edukacinė aplinka (<i>kokioje erdvėje vyksta edukacinė programa, kuo ypatinga edukacinė aplinka, kaip ji papildo edukacinės programos turinį, kaip ją sukuria edukatorius ir / ar dalyviai</i>)</p>	<p><i>(aprašymas būtinas, jei edukacija vyksta ypatingoje aplinkoje, ne konferencijų ar mokymų klasėje, o, pavyzdžiui, saugykloje, rūsyje ir pan.)</i></p> <p>Edukacija vedama gyvai bibliotekos patalpose.</p>
<p>Programos sąsaja su bendrosiomis ugdymo programomis (<i>kelintos klasės, kokių pamokų turinį papildo / praplečia edukacinė programa</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacija padeda tobulinti bibliotekininkų, mokytojų, studentų, tėvų kompetencijas. Įgytos žinios mokytojams padės pasigaminti adaptuotą mokymo medžiagą tais atvejais, kai klasėje pradeda įtraukiai mokytis sutrikusios regos mokiniai. 2. Neregių ir silpnaregių vaikų tėvai išmoks pasidaryti savo vaikui tinkamą knygą, kokios neįmanoma nusipirkti knygynuose. 3. Savanorystės veiklų plėtra.
<p>PRIEDAI (<i>išvardinti pridedamus priedus</i>) <i>Skaidrės, užduočių šablonai, virtualių testų nuorodos, nuorodos į videomedžiagą, edukatoriaus pasakojimo tekstas (pagrindiniai akcentai).</i> <i>Pastaba: jei priedai kito nei WORD formato ir pridedamos medžiagos negalima įdėti šiame faile, įklijuoti nuorodą į „Google“ diską.</i></p>	<p>Priedas Nr. 1: Kaip kurti taktilines knygas (pdf fmt): LAB, 2021 [interaktyvus]; prieiga per: https://labiblioteka.lt/musuleidiniai/570</p>
<p>Edukacinės programos interaktyvumas ir inovatyvumas (<i>kokios šiuolaikinės technologijos naudojamos, kokiais būdais į aktyvią veiklą įtraukiami dalyviai, kas naujo, netikėto,</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liečiamųjų knygų iš LAB fondo demonstravimas, dalyviai su jomis susipažįsta užrištomis akimis. 2. Edukacijos metu pristatomos originalios, vienetinės rankų darbo liečiamosios knygos ir kitos ugdymo priemonės. 3. Edukacija dalyviams suteikia žinių apie neregijų pasaulį, ugdymo(si) priemones.

<i>inovatyvaus edukacinėje programoje)</i>	
Grižtamojo ryšio fiksavimas <i>(įvardyti, kokia forma bus fiksuojamas grįžtamasis ryšys, pavyzdžiui, skiriama laiko dalyvių refleksijai, pokalbiui su dalyviais apie programos turinį ir kokybę, vykdoma anketinė apklausa ar kt.)</i>	Edukacijos pabaigoje skiriama laiko aptarimui, dalijimuisi išpūdžiais, atsakymams į klausimus.
Informaciniai šaltiniai ir literatūra <i>(naudoti ruošiant edukacinę programą ir naudojami edukacinės programos metu)</i>	<p>1. Dijana Raudonienė. Daktaro disertacija „Grafinis atvaizdas, skirtas aklam suvokėjui: vizualumo ir taktilikos santykis“. – Vilniaus dailės akademija, 2012.</p> <p>2. The Typhlo & Tactus Guide to Children’s Books with Tactile Illustrations, 2009, ISBN: 978-2-916170-66-9.</p> <p>3. Elisabeth Salzhauer Axel. Art Beyond Sight: A Resource Guide to Art, Creativity, and Visual Impairment, 2003, ISBN-13 : 978-0891288503.</p> <p>4. Yvonne Eriksson. Tactile pictures: Pictorial representations for the blind(1784–1940). Acta Universitatis Gothoburgensis, 1998, ISBN : 91-7346-329-9.</p>
Kita informacija <i>(kita svarbi / papildoma informacija, nepaminėta anksčiau, naudingos nuorodos, papildoma medžiaga)</i>	Vadovas „Internetas visiems“ (Edukacijos dalyviams naudingi 3.1; 4.1; 4.2 šio vadovo skyriai). Parengė Asociacija Lietuvos negalios organizacijų forumas drauge su partneriais iš Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos bei Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos (patarimai apie alternatyvų tekstą šriftus, kontrastus), 2018; [interaktyvus] ; prieiga per: http://Inf.lt/wp-content/uploads/2018/12/Internetas_visiems.pdf

EDUKACINĖS PROGRAMOS VIENO UŽSIĖMIMO NUOSEKLUS PLANAS

Rekomenduojama pildyti siekiant atskleisti edukacijos programos turinį, parodant, kaip anksčiau aprašyti dalykai bus vykdomi, kaip modeliuojamas ugdymo turinys, parenkami veiksmingi ugdymo metodai ir formos ir pan.

*Aprašoma edukacinės programos eiga, įvardijamos pagrindinės dalys, trumpai aprašoma jų esmė, trukmė, kiekvienoje dalyje įvardijama **edukatoriaus ir dalyvių veikla, naudojami ugdymo metodai ir pan.***

EDUKATORIAUS VEIKLA	DALYVIO VEIKLA	PASTABOS
ĮVADINĖ DALIS (trukmė 15 min.)		
Susipažinimas, žaidžiant žaidimą	Edukatoriaus ir dalyvių prisistatymas: dalyviai papasakoja, kokia patirtis kuriant iliustracijas, nebūtinai liečiamąsias, sąsajos su neregiais, dalyvių lūkesčiai.	
PAGRINDINĖ DALIS 1 (trukmė 45 min.)		

Supažindinimas su užduotimi ir jos vykdymas	<p>1. 1. Supažindinama su neregiamis ir silpnaregiams skirtomis ugdymo(si) priemonėmis – reljefiniais žemėlapiais, planais, knygomis Brailio raštu, liečiamosiomis iliustracijomis.</p> <p>1.2. Liečiamųjų knygų tyrinėjimas užrištomis akimis.</p> <p>1.3. Supažindinimas su iliustracijų kūrimo būdais, medžiagomis, kompozicija lape.</p> <p>1.4. Temos parinkimas knygai.</p> <p>1.5. Spalvinis kontrastas.</p> <p>1.6. Tekstas: tinkamas šriftas silpnaregiams.</p> <p>1.7. Tekstas: Brailio raštas ir garso failai knygose.</p> <p>1.8. Viršelis, įrišimas.</p> <p>1.9. Pertrauka. Pasirengimas praktinei daliai (10–15 min).</p>	
PAGRINDINĖ DALIS 2 (trukmė 120 min.)		
Supažindinimas su užduotimi ir jos vykdymas	<p>Dirbtuvės: kuriamos iliustracijos iš bibliotekos pateiktų medžiagų. Užrašomi tekstai reginčiųjų ir Brailio raštu. Sudaroma liečiamoji knyga, turinti 2–3 reljefines iliustracijas ir viršelį. Knygos įrišimas.</p>	
BAIGIAMOJI DALIS (trukmė 15 min.)		
Pokalbis apie užsiėmimą	Klausimai, atsakymai, dalyvių įspūdžiai.	

EDUKACINĖS PROGRAMOS VERTINIMO FORMA

Vertinimo kriterijus	Kriterijaus rodiklis	Apibūdinimas	Įvertinimas	
			Atitinka / atitinka iš dalies	Neatitinka
Turinys	Programos vertingumas	Planuojama edukacinė programa yra aukštos meninės, kultūrinės ir / ar socialinės ir / ar edukacinės vertės	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
	Aktualumas	Programos turinys yra aktualus tikslinei grupei	Atitinka (DB)	

			Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
	Sąsaja su bendrojo ugdymo programomis	Programa siejasi ir / ar papildo mokyklinio ugdymo programą	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Struktūra	Aiški ir nuosekli struktūra, atitinkanti programos turinį	Edukacinė programa yra aiškiai struktūruota, ugdymo metodai ir formos atitinka edukacinės programos turinį	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Metodai	Skatinamas aktyvus dalyvavimas ir įsitraukimas	Užtikrinamas edukacinės programos dalyvių: įsitraukimas, skatinamas aktyvus dalyvavimas ir interaktyvumas	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
	Dominuoja aktyvūs mokymosi metodai, naudojamos naujausios technologijos	Efektyviai taikomi aktyvūs mokymo(si) metodai, ugdantys kūrybiškumą ir kritinį mąstymą, išradingai naudojamos technologijos	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Kompetencijos	Kultūrinio, meninio ir socialinio sąmoningumo didinimas	Edukacinė programa prisidės prie dalyvių kultūrinio, meninio ir socialinio sąmoningumo didinimo	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
	Kitų kompetencijų lavinimas	Edukacinės programos dalyviai be kultūrinių, meninių ir dalykinių kompetencijų stiprins ir kitas kompetencijas (asmenines, socialines, iniciatyvumo ir kūrybingumo, komunikavimo, pažinimo, mokėjimo mokytis kompetencijas)	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Pritaikyta aplinka		Edukacija vyksta saugioje ir tam pritaikytoje erdvėje	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Programos pritaikymas asmenims, turintiems specialiųjų poreikių		Programos rengėjai atsižvelgs ir sieks užtikrinti specialiųjų ugdymo poreikių turinčių asmenų įtrauktį	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Programoje numatytas dalyvių grįžtamojo ryšio fiksavimas		Programos rengėjai pasirinkta forma (žodžiu arba raštu) atlieka dalyvių apklausą apie programos turinį ir kokybę	Atitinka (DB) Atitinka (JG) Atitinka (JV)	
Vadovaujamosi neformalaus švietimo principais		Edukacinės programos kūrėjai, kurdami edukacinę programą,	Atitinka (DB) Atitinka (JG)	

	vadovaujasi neformalaus švietimo principais	Atitinka (JV)	
Pastabos, pasiūlymai ir komentarai			

Išvados:

Programa pristatyta išsamiai, numatytas tiek interaktyvumas, tiek ir prieinamumas turintiems negalią. Lektorė turi ilgametę taktilinių iliustracijų kūrimo, vertinimo ir pristatymo patirtį. (DB).

Programa iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti pernelyg plati, bet iš tiesų pristato ganėtinai įvairius tos pačios temos aspektus, leidžia dalyviams nuo teorinių žinių pereiti prie praktikos, po šios programos dalyviams lieka nemažas žinių bagažas: pristatomi ir negalios ar sutrikimo paveikiami meno priėmimo ypatumai bei galimybė meną ar literatūrą, mokslą pateikti patraukliai ir įtaigiai. (JG).

Programa įdomi ir įtrauki. Pats kūrybos procesas skatina išsiaiškinti daug nežinomų dalykų, kelia empatijos jausmus, leidžia suprasti neįgaliųjų poreikius ir parodo, kaip galima padėti įvairių negalių turintiems žmonėms. Liečiamosios iliustracijos ar knygelės praverčia visiems, jas jartu kuriant, kartu žiūrint skatinamas pasitikėjimas ir tarpusavio supratimas. (JV)

Edukacinių programų vertinimo darbo grupės pirmininkė:

Dalia Balčytytė

Informacinių išteklių skyriaus vedėja

Nariai:

Janina Vileikienė

Kultūrinių veiklų kuratorė

Justina Gagarina

Vartotojų aptarnavimo skyriaus vedėja